

Asia: VN/11426/2025

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisista työvoimapula-aloista

Työvoimapula-alojen määrittelyn metodi

Metodilla, josta kerrotaan muistiossa, saadaan määriteltyä yhdeksän ammattialan listaus valtakunnallisista työvoimapula-aloista. Listaus ei paljoo poikkea hallituksen esityksen liitteenä olleesta ensimmäisestä luonnoksesta. Onko metodi hyvä ja kattava valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittämiseksi?

Ei

Muuta lausuttavaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Herizon näkee asetusluonnoksen tausta-ajatuksen hyvänä. On tärkeää priorisoida niitä aloja, joissa on työmarkkinoilla nyt ja tulevaisuudessa isompi tarve. Myös se, että asiasta säädetään asetuksella tehokkuuden lisäämiseksi on tervetullutta. Herizon näkee päivittäin, miten kankeaa ja byrokraattista maahanmuuttajien asioiden hoitaminen on Suomessa, joten jokainen teemaa tehostava aihe on ehdottomasti tarpeen.

Liittyen listatuihin ammateihin, Herizonin näkemyksen mukaan lista sisältää monia oikeita aloja ja ammatteja, joissa on kasvava pula. Lista on hyvä alku, mutta Herizonin kokemuksen mukaan liian suppea, kun huomioidaan työmarkkinoita kokonaisvaltaisesti ravistelevaa muutosta, eri alueiden tarpeita ja varsinkin laajempaa teollisuuden osaajapulaa ikääntyvän väestön määrän noustessa. Lista ei huomioi kaikkia niitä perusammatteja, joissa tarvitaan perusinsinöörin tai ammatillisen koulutuksen osaamista. Tämän vuoksi Herizon ehdottaa ennakoluulotonta listan laajentamista ja laventamista siten, että se huomioi nykyisen ammatti- ja ikäjakautuman.

Kuten muidenkin lausunnonantajien toimesta on sanottu, suurin osa asetusluonnoksessa ehdotetuista ammateista on säänneltyjä. Ne vaativat lähtökohtaisesti tietyn koulutuksen tai ammatinharjoittamisoikeuden. Sen lisäksi melkein kaikki listatut ammatit edellyttävät korkeaa osaamista. Tämän vuoksi Herizon on skeptinen, että onnistuuko asetusluonnokselle asetetut

tavoitteet toivotulla tavalla. Varsinkin, kun käytäntö on osoittanut, miten nykyinen lainsäädäntö ja toimintamallit hidastavat työluvallisten henkilöiden erityislupien hakua tai vaadittavien siltapintojen järjestämistä.

Yllä olevista syistä johtuen, Herizon korostaa, että asetusluonnoksen ration toteutuminen vaatii oleskeluluvan lisäksi toimenpiteitä myös alalle siirtymisen tehostamiseksi. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi jo aiempaa alan kokemusta omaavan henkilön kotoutumisprosessin vauhdittamista erillisellä omalla linjalla. Herizonin kokemuksen mukaan useat maahanmuuttajat jättävät valitsematta oman alan työpaikan, kun suomalainen järjestelmä painottaa kotoutumiskoulutusta (Koto-koulutus) ja sen läpikäyntiä ennen työllistymistä. Koto-koulutuksen kesto on keskimäärin yli 200 päivää, jona aikana työvoimapula-alan osaaja voisi jo ohjautua kohdennetusti paikkaamaan työvoimatarpeita jos tähän olisi tukevia toimenpiteitä. Ehdotetussa asetusluonnoksessa huomiotta jäävät myös alueelliset vaihtelut ja organisaatioiden esitettyä nopeammin muuttuvat työvoimatarpeet. Tämän asetusluonnoksen tulisi huomioida myös työhön pääsyn nopeus ja alalle siirtymisen tehostaminen, että työvoimapula-alojen osaamista omaavat henkilöt saadaan nopeasti korjaamaan työvoimatarpeita pitkän hallinnollisen prosessin sijaan. Tätä asetusluonnos ei ota huomioon, joten asetuksen tuoma lisäarvo työvoimapulan osa-ratkaisijana jää Herizonin tulkinnan mukaan vähäiseksi, jos asetusluonnos pysyy muuttumattomana.

Listatut työvoimapula-alat ovat myös aloja, jotka vaativat suhteellisen hyvää tai todella hyvää suomen kieltä. Tämän vuoksi Herizon pitää ehdottoman tärkeänä, että kotoutumisessa voitaisiin jo ennakkoiden huomioidaan ko. alan sanasto ja tehokas suomen kielen opetus, että Koto-polun houkuttelevuutta voidaan lisätä maahanmuuttajien keskuudessa ja se toimii osa-ratkaisuna työvoimapulan vähentämiseen. Ihmisten työurat ovat oleskelulupatyypistä riippumatta yhä moninaisempia ja meidän tulee aktiivisesti kannustaa jo osaamista omaavia löytämään tapoja työvoimapula aloille helpottamalla byrokratiaa ja lupaprosesseja. Herizonin mielestä väestön diversiteetin lisääntyessä on tärkeää, että myös ko. työvoimapula aloilla on ihmisiä, jotka omaavat laajat kielelliset valmiudet. Tätä nykyinen lainsäädäntö ei juurikaan huomioi.

Lopuksi

Vaikka Herizon näkee asetusluonnoksen tervetulleena muutoksena yrittää parantaa työvoimapula-alojen tilannetta, se ei ratkaise käytännön ongelmia tarpeeksi hyvin, että muutokselle asetetut tavoitteet voisivat toteutua. Herizon kokee, että yllä olevista syistä johtuen on hyvin epätodennäköistä, että kyseisten ammattien työluvalliset työntekijät työllistyisivät asetusluonnoksessa listattuihin ammatteihin. Herizon toivookin, että alat, joissa lisäkoulutus tai kielitaito on ehdoton vaatimus, asetusluonnos ottaisi sen huomioon. Tämä mahdollistaisi osittain nopeamman työllistymisen ja työvoimapulan vähentämisen. Työnteko-oikeuden avaaminen ja tehostaminen on lähtökohtaisesti tervetullutta, mutta on oleellista tehdä asetuksia jotka vaikuttavat kokonaisuuteen kannustavasti mahdollistaen ja ohjaten haluttuun lopputulokseen.

Ågren Sini
Herizon ry